

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

Paszab

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

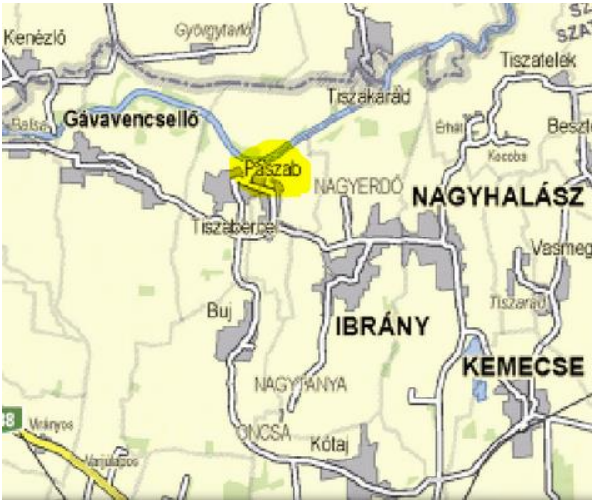
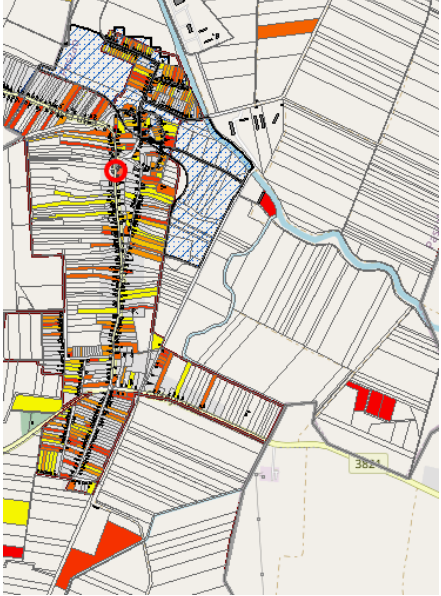
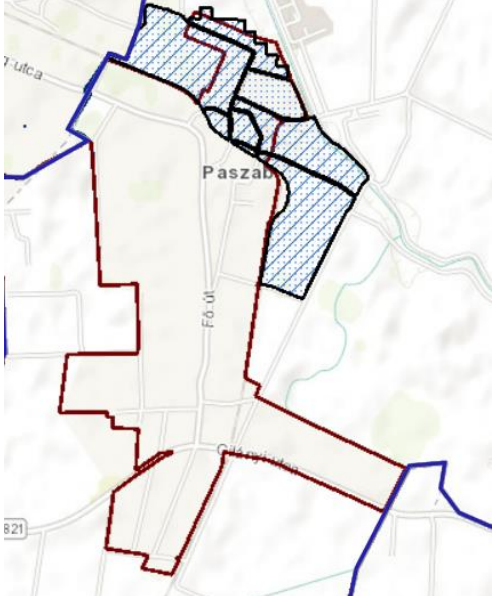
Paszab

Szabolcs Szatmár Bereg megye

Ibrányi járás

Szervezet neve: Baptista Szeretetszolgálat

Dátum: 2022. 06 30.

	<p>Terület: 12,96 km² Lakónépesség: Jogállás: község Járás: Ibrányi Megye: Szabolcs Szatmár Bereg</p> <p>Társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: <u>IGEN/NEM</u></p> <p>Jelentős munkanélküliséggel sújtott település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: <u>IGEN/NEM</u></p>
<p>Település térképe</p>	<p>Jogosultság adatok</p>
	
<p>Eladósodottság-térkép</p>	<p>Szegregátum-térkép</p>

ADATTÁBLA

	KSH adata	HELYI BECSLÉS
Település neve	Paszab	
Megye	Szabolcs Szatmár Bereg Megye	
Járás	Ibrányi	
Programba vonás köre	3. kör	
Szervezet neve	Baptista Szeretetszolgálat	
Lakosságszám (2021)	1186	
Lakosságszám változása 2021/2011 (%)	93%	
15 év alattiak aránya (2021)	21,8%	
15 év alattiak létszámának változása 2021/2012 (%)	91%	
60 éves és idősebbek aránya	17%	
60 éves és idősebbek számának változása 2021/2012 (%)	117%	
Lakásszám (2011)	405	
Üres lakások száma (2011)	28	
Lakosság száma a szegregátumban (2011)	254	
Lakásszám a szegregátumban (2011)	72	
Lakosság száma szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	254	
Lakásszám szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	107	
Lakások száma (2019)	405	
Közüzemi vízhálózatba kapcsolt lakások száma (2019)	336	
Közcsatornába bekötött lakások száma (2019)	301	
Áramszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	408	
Gázszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	174	
WC nélküli lakások száma (2019)	98	
Vályogházak alapozás nélkül (2011)	11	
Egy szobára jutó lakó (2021)	1,2	
Egy főre jutó szja alap, ezer Ft (2019)	995 404 Ft	
Egy főre jutó szja alap klaszter átlagtól való eltérése, % (2019)	97%	
Medián lakásár, Ft (2019 és 2020 adásvételei alapján)	2 200 000 Ft	
Lakástranzakciók száma (2019 és 2020 évek összesen)	21	
Kiinduló kvóta érték kerekítve	8	

1 A település leírása

1.1 A település pozíciója (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

A település fekvése, távolsága a járásközponttól, megyeszékhelytől, nagyobb munkaerőpiaci központtól, illetve közösségi közlekedés helyzete. Növekvő vagy csökkenő lakosság, el- és bevándorlás mértéke, szegregátumban élők/roma lakosság aránya. Helyi és térségi gazdaság munkaerőfelszívó képessége a célcsoport szempontjából. A településen elérhető szolgáltatások. A célcsoportot érintő, lakhatási és foglalkoztatási szempontból releváns önkormányzati fejlesztések felsorolása az elmúlt időszakban.

1.1.1. Térség pozíciója: távolságok

Paszab község Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye északi peremén, a Tisza és a Lónyai-csatorna által határolt Rétköz területén fekszik. A községünk a megyeszékhelytől kb. 25 km-re fekszik. A község Tokaj felől is és Nyíregyháza felől is műúton könnyen megközelíthető¹

1.1.2. Munkaerőpiaci lehetőségek

Gyakori az alkalmi munkavállalás, ami főleg idénymunkákat, ezen belül is építőipari és mezőgazdasági munkavégzést jelent. Jellemző az almaszedés, kukoricatörés, fakitermelés, bodzázás, építőipari segédmunka végzés. A településen jellemző jövedelemforrás a közfoglalkoztatás, jelenleg 110 főnek tudnak munkalehetőséget biztosítani teljes munkaidőben. A településen 10 mezőgazdasági jellegű vállalkozás működik, akik állandó foglalkoztatott nélkül működnek, a szezonális időszakban alkalmi munkavállalókat fogadnak.

A munkaviszonyban álló paszabi lakosok a közeli nagyobb településeken lévő gyárakba járnak dolgozni, pontosabban a céges buszok szállítják őket. Ilyen nagyobb gyárak Nyírbátorban a Coloplast, a DIEHL, az MSK, Nyíregyházán a LEGO és a Hübner- H, valamint újonnan megjelentek foglalkoztatóként Debrecenben a BMW autógyár építéséhez munkásokat toborzó építőipari cégek.²

Térségi-, helyi szolgáltatások

A településen teljeskörű az intézményhálózat. A településen 24 férőhelyű bölcsőde található, melyet 2019-ben nyitottak meg. A bölcsődében, 2 csoportban, csoportonként 12 fős

¹ <http://www.paszab.hu/telepulesunkrol>

² Település Szociális Diagnózisa

létszámmal várnak gyermekeket, a bölcsőde kihasználtsága 100%-os, várólista van, néhány környező településről is érkeznek ide bölcsődés gyermekek. A bölcsődés gyermekek körülbelül 40%-a roma nemzetiségű. A településen lévő óvoda 75 férőhellyel várja a kisgyermeket, a gyerekek megfelelő, egészséges nevelkedése iránt elkötelezett óvodapedagógusok mellett pedagógiai asszisztens és a Pedagógiai Szakszolgálat logopédusa segíti a személyre szabott, egyéni fejlődésre és életkori sajátosságokra fókuszáló pedagógiai munkát. Az óvodába kizárólag paszabi gyermekek járnak, az intézmény kihasználtsága 100%-os. A helyi általános iskola 1-8. osztályig fogadja a tanulókat, jelenleg 113 gyermek jár ide, amiből két fő nem helyi. A település infrastrukturális hálózata is jelentős mértékben fejlődött az elmúlt évek során, hiszen van vezetékes telefonhálózat, internethálózat, kábeltelevíziós hálózat. Az orvosi ellátást a településen 1 fő vállalkozó háziorvos végzi.³ A polgármesteri hivatal a Gávavencsellői hivatallal közös, ahol 7 fő segíti a településen élők mindennapjait.

1.1.3. Közlekedés: fő közösségi közlekedés, járatsűrűség, céges buszjáratok

A településről tömegközlekedési eszköz kizárólag a helyközi buszjárat: Ibrány-Nagyhalász településeken át Nyíregyházára napi szinten több buszjárat is indul, több buszmegálló is van, így a településen élők számára jól megközelíthető és könnyen elérhető a járásközpont és a megyeszékhely. A település szomszédságában lévő, alig 5 km-re található Buj községbe nem jár közvetlen járat. Tiszabercel közvetlen szomszédja Paszab településnek, csupán a kihelyezett várostábla jelzi a két település határát, ebbe az irányba is gyakori a buszjárat. Rakamaz és Gávavencsellő szintén közeli települések, 10-15 km a távolság Paszabtól.⁴ A vasút az Ibrányi térségben nem került kiépítésre és a kisvasút 2009-ben megszűnt. A helyzetet a településen élő személyautóval rendelkezők közül sokan ki is használják: a megtett kilométerhez és az eltöltött időhöz képest aránytalanul sokba kerülő fuvarokat kínálnak fel.

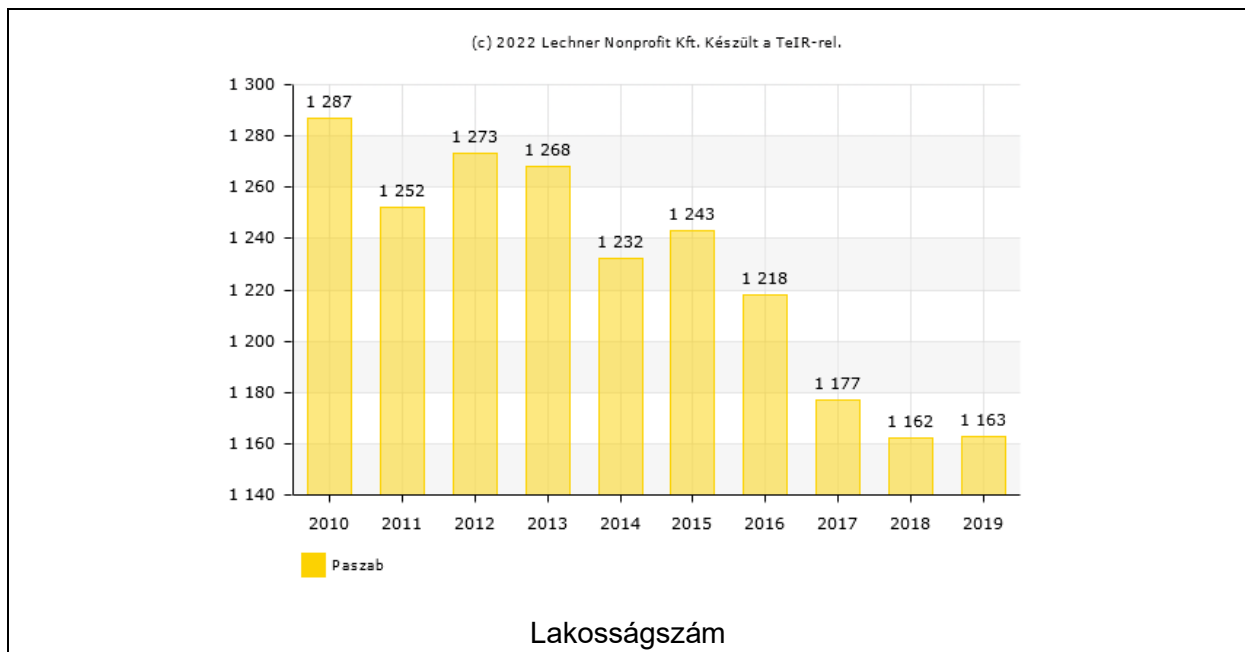
1.1.4. Társadalmi szerkezet: lakosság/romák száma, demográfiai trendek

Lakosságszám (2021)	1186
Lakosságszám változása 2021/2011 (%)	93%
15 év alattiak aránya (2021)	21,8%
15 év alattiak létszámának változása 2021/2012 (%)	91%
60 éves és idősebbek aránya	17%
60 éves és idősebbek számának változása 2021/2012 (%)	117%
Lakosság száma a szegregátumban (2011)	254
Egy főre jutó szja alap, ezer Ft (2019)	995 404 Ft
Egy főre jutó szja alap klaszter átlagtól való eltérése % (2019)	97%

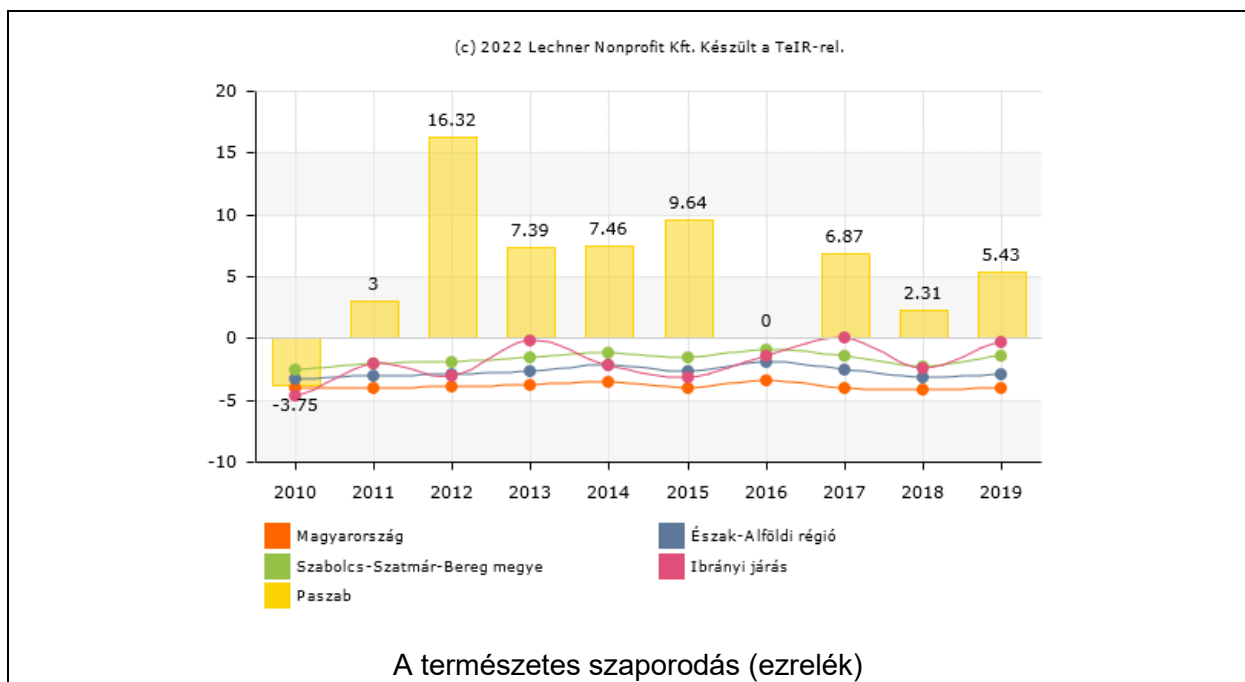
³ Település Szociális Diagnózis

⁴ Település Szociális Diagnózis

Paszab az Ibrányi járáshoz tartozik, lakosainak száma 1200 fő alá csökkent, ami kisebb ingadozással 2017 óta ott is maradt. Ez nagyságrendileg 350 háztartást jelent.

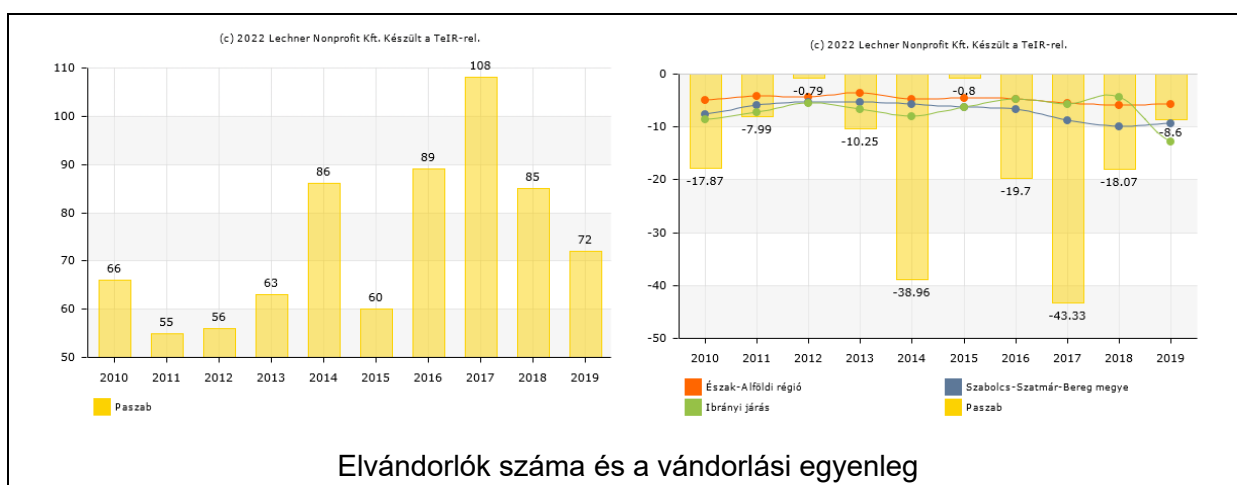

A születések száma az elmúlt években stagnáló tendenciát mutat, 11 és 30 között ingadozik az egyes években – nagyobb időtávban átlagosan évente 20-22 újszülöttel számolhatunk. A halálozások száma alatta marad a születések számának, 8 és 18 fő közé esik az egyes években, hosszabb időtávon 14-16 fő körül számolhatunk. Ennek köszönhetően a természetes szaporodás értéke stabilan pozitív, bár igen csekély, 5 ezrelékes értékben. Mindenesetre így is kiemelkedik a vonatkozási csoportok (járás, megye, régió, ország) adatai közül, melyek rendre mind negatívak (azaz fogyó népességet jelölnek).

A település méretéhez képest a Paszabra beköltözők száma nagy, évente átlagosan 55-60 fő körüli (ez 10-30 családot/házaspárt jelenthet évente). A lakosságfogyás háttérében a 2010-es évek közepétől megugró elvándorlási hullám áll, amely ekkortól kezdve a beköltözők másfélszerese, majd kétszerese lett. Az adatok alapján feltételezhető, hogy ezen hullámot megelőzően valamilyen jelentősebb változás következett be a település életét meghatározó viszonyrendszerekben – azaz nem feltétlenül magán a településen –, amely az elköltözés döntését ösztönözte nagy számú lakosban.

A ki-és beköltözések kibocsátó-fogadó települései leginkább a szomszédos települések: Tiszabercel, Ibrány, Nagyhalász és Gávavencsellő.

Paszab lakosságának aktív korú része (itt a Lechner adatbázis által nyilvántartott 18-59 évesekre gondolunk, mivel a valódi aktív korúakra vonatkozó adatokat ez az adatbázis nem tartalmazza) 2015-ig enyhén emelkedett, majd gyorsuló ütemben csökkenni kezdett. Ez a csökkenés vélhetően az elvándorlási hullámmal összefüggésben lépett fel.

Az öregedési index (szintén a Lechner szerinti, nem az elfogadott statisztikai mutatónak megfelelően, hanem a 0-14 évesek és a 60-x évesek arányát bemutató) egy nagyon fiatalos település képét mutatja. A 2010-es évtized első felében ez még 60 körüli volt, de még 2015 után is 70 körül nyílt: azaz ennyi „idős” jut 100 0-14 éves korú helyi lakosra. Összehasonlításképpen: Magyarország előregedő társadalom, az öregedési index megközelíti a 200-at (2019: 180), és az összes vonatkozási csoportban (járás, megye, régió) magasabb, mint 100⁵.

A legutóbbi (2011) népszámláláson a lakosság 80%-a magyarnak, 20%-a roma nemzetiségűnek vallotta magát; a nem hivatalos becslések szerint azonban nagyjából 550 főre tehető a roma származású lakosok száma a településen, ami a lakosság 50%-át, és a

⁵ A valódi öregedési index (amely a 65-x évesek számát vetíti a 0-14 évesek számára) természetesen ennél az értéknél kedvezőbb képet mutat, de értelemszerűen Paszabon is, nem csak a vonatkozási csoportokban.

háztartások 43%-át jelenti. Ez a jelentős eltérés abból is adódhat, hogy a háztartások többsége magyar és roma nemzetiségű párokból áll, ezekből a kapcsolatokból született gyermekek nemzetiségi identitása eltérhet a szüleiétől,⁶ illetve a kettős identitás nehezebben egyértelműsíthető az erre kifejezetten nem vonatkozó adatokra (a népszámlálási statisztika jelenleg nem tartja számon nyomon követhetően a kettős identitást, egy önmagát magyarnak és romának valló személyt egyaránt szerepeltet a magyar és a roma etnikum százalékos arányának meghatározásakor is, és csupán annyi megjegyzést tesz, hogy a kettős identitások miatt a százalékos arányok összege magasabb lehet, mint 100%, ami nem túl elegáns megoldás). **A jegyző és a polgármester becslése szerint hozzávetőlegesen 800 cigány lakosa van a községnek, ami 150 háztartást, valamint a jelenlegi lakosság több mint 60%-át jelenti. Ez természetesen lehet felülbecslés, de megerősíti, hogy a mért adatokhoz képest jelentősen magasabb a romák aránya, egy 50-os becslés egészen biztosan közelebb áll a valósághoz, mint a népszámlálási adat.**

Az interjú elhangzott vélemény a tényleges lakosságszámról: a hivatalos lakosságszámtól valamivel többen élnek itt a településen, sokan időszakosan laknak itt szívességből a családjuknál vagy a csak a gyermekeiket költöztetik ide át rokonokhoz a közoktatás miatt. A hivatalos lakosságszámtól több, közel 1450 lakosa van a településnek.

1.1.5. helyi fejlesztések,

- Védőnői szolgálat felújítása, bővítése, energetikai fejlesztése (TOP) – 46.920.000 - Ft
- Polgármesteri Hivatal felújítása, energetikai korszerűsítése 40.843.200 - Ft
- Bölcsőde építése (TOP) – 148.251.888 -Ft
- Óvoda konyha felújítása, energetikai fejlesztése, eszközbeszerzés – 24.536.590 - Ft
- Óvodai udvari játékok beszerzése (MFP) – 4.999.999 - Ft
- Elhagyott ingatlanok közcélra történő megvásárlása (MFP) – 3.870.000 - Ft
- Játsszótér felújítása (MFP, megvalósítás alatt, átadás 2022-ben) – 4.756.397 - Ft
- Közösségi terek fejlesztése, Szóttos Népművészeti Ház felújítása, eszközök beszerzése – 23.852.936 – Ft

A fenti HEP listához képest a település vezetői a következő pályázatokra vonatkozó információval láttak el minket (az elmúlt 5 évben elnyert pályázatokról):

- 1. Védőnői szolgálat felújítása, bővítése, energetikai fejlesztése (TOP)**
- 2. Polgármesteri Hivatal felújítása, energetikai korszerűsítése**
- 3. Bölcsőde építése (TOP)**

⁶ Település Szociális Diagnózis

4. Óvoda konyha felújítása, energetikai fejlesztése, eszközbeszerzés
5. VP Külterületi helyi közutak fejlesztése
6. Belterületi utak korszerűsítése (Kossuth, Rákóczi, Hunyadi, Dózsa)
7. 16 hrsz. park létesítése (LEADER)
8. Óvodai udvari játékok beszerzése (MFP)
9. Elhagyott ingatlanok közcélra történő megvásárlása (MFP)
10. Temetői infrastruktúra fejlesztése, urnafal építése (MFP)
11. Önkormányzati temetők infrastrukturális fejlesztése (temetői közvilágítás építése, MFP)
12. Játsszótér felújítása (MFP, megvalósítás alatt, átadás 2022-ben)
13. Községi terek fejlesztése, Szóttos Népművészeti Ház felújítása, eszközök beszerzése (MFP, megvalósítás alatt, átadás 2022-ben)
14. Belterületi közutak felújítása (Bessenyei telep, Petőfi utca 85% támogatás, BM)

A fejezet fő következtetései

Következtetések a település...

...társégi pozíciója tekintetében:

- rossz pozíció: nincsenek helyben munkahelyek és nincsen helyben elegendő szolgáltatás, és a társégi munkaerőpiac és szolgáltatások nehezen érhetőek el, a közlekedési viszonyok kedvezőtlenek, az útviszonyok rosszak, és a közösségi közlekedés nem megfelelő;
- közepes pozíció: helyben viszonylag elégségesek, illetve a közelben elérhetőek a szolgáltatások, a munkaerőpiac viszont nehezebben érhető el. Ha van is munkahely a közelben, az nem kompatibilis a célcsoport munkavállalási képességeivel; **A település kerülhetett volna a jobb pozícióba is, de mint látni fogjuk, lakosságárányosan magas a közfoglalkoztatottak és az álláskeresők aránya, amely miatt azt kell feltételeznünk, hogy az elérhető munkahelyek nem kompatibilisek a célcsoport aktuális munkavállalási képességeivel.**
- jobb pozíció: a munkaerőpiac viszonylag könnyen elérhető, vannak a közelben megfelelő munkahelyek, illetve jó közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik a település, és a szolgáltatások is elérhetőek.

...vegyes társadalmi szerkezetének fenntarthatósága tekintetében:

- gettósodó település: a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya nő a településen belül, a nem roma háztartások nagy arányban elköltöznek a településről. A települése lakossága jellemzően stagnál vagy nő;
- billegő település: a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya egyharmadnál magasabb, de kevesebb, mint a település lakosságának fele. A magasabb

státuszú háztartások elköltöznek a településről. A település lakossága jellemzően enyhén csökken;*

- jobb státuszú, vegyes összetételű település: a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya alacsonyabb, a nem roma lakosság közül a fiatalok egy része elköltözik a településről. A település lakossága jellemzően csökken.

*** Valójában Paszab inkább tűnik átbillent településnek, azaz valahol a billegő és a gettósodó kategóriák között áll jelenleg. A romák aránya lassan meghaladja az 50 százalékot, és a lakosságcsökkenés a magas elvándorlásból adódik, amelyet (most még) nem ellensúlyoz a magasabb születésszám. Ezek az adatok egy megindult etnikai népességcserét sejtene.**

1.2 A település szerkezetének leírása (fél oldal)

A fejezet tartalma

A település központja és a szegregátumok állapota, a szilárd útburkolattal való ellátottság, közművek rendelkezésre állása, a helyi adottságok alapján hol, melyik településrészen vannak a legkritikusabb (külön: árvizes részek) és a fejleszthető részek. Szegregátumok száma és elhelyezkedése. Van-e a településen elég lakható ingatlan, van-e elég felújítható ingatlan a településen, hogyan alakultak a lakóingatlan adás-vételek az elmúlt években.

1.2.1 Szegregátum, szegregációval veszélyeztetett terület, elhelyezkedése a településen belül

A települési diagnózis alapján írható le, hogy Paszabnak nincs olyan településrésze, amit szegregátumnak lehetne nevezni. A települést megismerve azonban **tömbösödve már előfordulnak olyan életkörülmények, melyek szegregált jelleget mutatnak** (alaposan feltételezhető, hogy egy aktuális KSH adatgyűjtés már tényleges szegregátumot mutatna ki). Főként a Bessenyei telepen, a Dózsa utcán, a Tánacsics utcán és a Petőfi utcán találkozhatunk ilyen élethelyzetekkel. **Ez a terület valójában már szegregátumként funkcionál.**

A legnagyobb gondot a lakóházak állapota, a tartozás miatt szüneteltetett közüzemi szolgáltatások, a nyílászárók és fűtésrendszerek rossz állapota okozza. Emellett jellemző, hogy sokan élnek egy háztartásban, akár több mint tízen is egy másfél szobás házban.

1.2.2. Település infrastruktúrája

A településen aszfaltburkolattal ellátott utak jellemzők. A települést átszelő főút kétsávos, új burkolattal ellátott, a mellékutcák alapvetően egysávosak, 2003-ra az összes aszfaltburkolatot kapott.

Megépült a Rétközi Kerékpárút Paszabot érintő szakasza is.

Lakások száma (2019)	405
Közüzemi vízhálózatba kapcsolt lakások száma (2019)	336
Közcsatornába bekötött lakások száma (2019)	301
Áramszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	408
Gázszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	174

<https://www.e-epites.hu/e-kozmu> (belépés ügyfélkapuval)

Vízhálózatba a lakások 85 százaléka rendelkezik bekötéssel – de ez nem jelenti azt, hogy ez a bekötés fizikailag is létezik a vízórától befelé, illetve szűkítés nélküli. Közcsatornába ennél alacsonyabb, mintegy 75 százalékos arányban vannak bekötve az ingatlanok. A gázszolgáltatás 40 százalékot érint, míg az áramvételezési lehetőség 100%. Ezek a statisztikai adatok. A település vezetése más arányokról adott tájékoztatást.

Szerintük az ivóvíz hálózatba a lakások 98%-a, a csatornahálózatba pedig a lakások 96%-a van bekötve. A vezetékes gáz bekötési aránya 90%. (Nem található meg a Táncsics utca egy részén, illetve a Bessenyei telepen.)

1.2.3. lakásállomány

Lakásszám (2011)	405
Üres lakások száma (2011)	28
Lakosság száma a szegregátumban (2011)	254
Lakásszám a szegregátumban (2011)	72
Lakosság száma szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	254
Lakásszám szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	107
Lakások száma (2019)	405
WC nélküli lakások száma (2019)	98
Vályogházak alapozás nélkül (2011)	11

Medián lakásár, Ft (2019 és 2020 adásvételei alapján)	2 200 000 Ft
Lakástranzakciók száma (2019 és 2020 évek összesen)	21

A nagy arányú elvándorlás miatt feltételezhető, hogy a jelenleg feltárható üres lakások száma növekedni fog – pontosabban új lakások kerülnek be ebbe a körbe – a következő években is. A statisztikai adatok alapján egyébként jelentős mennyiségű üres lakás van Paszabon, sőt, a település vezetése szerint ez a szám még magasabb, mintegy **20-30 db**. Ezek nem mindegyike van lakható állapotban – **a lakható üres ingatlanok száma 20-25 db, elhelyezkedésük szórtnan található a település teljes területén.**

Vannak üres telek is a településen belül, ahol lakóház építhető: összesen 15-20 db (Rákóczi utca, Táncsics utca, Kossuth utca, Petőfi utca, Posta utca, Bessenyei utca Dózsa utca, Hunyadi utca).

A település lakhatási helyzete a járásban jónak mondható. A házak 3%-a komfort nélküli, 10% félkomfortos. Az ingatlanok tulajdonviszonya rendezett⁷. (Ez utóbbi információ valószínűleg a települési szociális diagnózis készítésének korai szakaszában jellemző felületes ismereteknek köszönhető – a szegregátum egyéb jellemzői alapján ez valószínűleg jelentősebb probléma.)

Paszab Község Önkormányzata nem rendelkezik olyan ingatlannal, mely bérlakásként hasznosítható, és a lakáshoz jutás támogatási formái sem működnek a településen. Szociális lakhatás nem releváns a településen A településen nem jellemző a nem lakáscélú ingatlanokban történő lakhatás.

Elégtelen lakhatási környezet a településen csak a cigány lakosság által lakott, Bessenyei telepen található. Ezek a régi, ún. szocpolos házak nincsenek karbantartva, a lakói rossz anyagi körülmények között élnek, így az évek során leromlott állag miatt a rendkívüli időjárás okoz gondot. Jellemző ezen a területen, hogy a házak lomosak, szemetesek. A településen a lakóházak elkerítettsége általában csak az utcafrontra és a lakóház melletti részre korlátozódik, a telek hátsó része már nincs körbe kerítve. Rágcsáló-problémák nem jellemzőek a településen.⁸

A fejezet célja, fő következtetései

Következtetés a településre jellemző területi szegregáció jellegének és mértékének tekintetében:

⁷ szociális diagnózis

⁸ HEP

- az egész település szegregátum;
- a településen belül a szegregált részek a település nagyobb részét teszik ki;
- **településen belül a szegregált részek a település jelentős hányadát, de kevesebb mint felét teszik ki;**
- településen belül csak kisebb szegregált részek vannak;
- a szegregátum a fő településtesttől távolabb, elkülönült településrészként helyezkedik el;
- nincs szegregált rész a településen.

1.3 Lakhatással kapcsolatos fejlesztések (fél oldal)

A fejezet tartalma

A településen történt lakhatással kapcsolatos fejlesztések, amelyeket az elmúlt 10-15 évben valósítottak meg, külön hangsúllyal a 2014-2021 uniós programozási időszak EFOP telepprogramjára, esetleg az előző időszak TÁMOP telepprogramjára. A megvalósított programok eredményei (új, felújított lakások, bérlakások elosztásának módszere: milyen célcsoportoknak, milyen kiválasztással). A lakhatási körülmények javítását célzó szoft programokkal kapcsolatos vélemények feltárása is szükséges.

1.3.1. Helyi lakhatási szegénység enyhítését célzó fejlesztések

Paszabon korábban⁹ nem jeleztek életveszélyes, illetve nem életveszélyes, de egészségre káros ingatlant. **A Jelenlét munkatársak aktualizált információja e tekintetben pontosabb: 2 db életveszélyes és 10 db kritikus állapotú ingatlanról tudnak.**

A településen található házak 10%-a félkomfortos, 3%-a komfort nélküli.

Paszabon nem található önkormányzati szociális bérlakás, és lakhatási támogatást sem nyújt az önkormányzat.

A lakhatási helyzet javítására irányult a fürdőszoba program, melynek keretében 60 háztartásban alakítottak ki fürdőszobát¹⁰.

A fejezet fő következtetései

A fejezet célja, hogy feltárja a lakhatási szegénység enyhítését célzó fejlesztésekkel kapcsolatos tapasztalatokat elsősorban a település vezetés oldaláról, mivel ezek a tapasztalatok alapvetően meghatározhatják, hogy az önkormányzat hogyan áll hozzá a

⁹ Szociális diagnózis

¹⁰ vezetői interjú

jövőbeli hasonló célú fejlesztésekhez. Fontos lehet rávilágítani arra, hogy a pozitív vagy negatív tapasztalatok mögött milyen okok állhattak.

Paszabon az életkörülmények a környező települések átlagához képest átlagosak, de bizonyos tekintetben a járási átlagnál jobbnak is mondható. A település polgármestere igyekszik minden lehetőséget megragadni arra, hogy a település lakóinak segítséget nyújtson, az infrastruktúrát tovább fejleszthesse, ennek érdekében folyamatosan figyeli a pályázati lehetőségeket, s amelyek pályázati kiírásnak megfelelnek a település adottságai, pályázatot ad be az önkormányzat munkatársaival. A falu képe rendezett és tiszta, a közintézmények (bölcsőde, óvoda, általános iskola, polgármesteri hivatal) korszerűek, jól felszereltek – más települések családjai is igénybe veszik azokat –, a település terei gondozottak. Az óvodai épület bővítésére és fejlesztésére azonban egyértelműen szükség van még.

A településen jelen van a szegénység, és az ezzel járó élethelyzetből eredő akadályok és nehézségek. Nehéz a különösebb kötöttségek nélküli alkalmi munkavállalás adta szabadságból, közfoglalkoztatásból kimozdítani az embereket, akik a biztosabb megélhetéssel járó három műszakos munkalehetőségekkel csak korlátozott számban élnek (hosszú távon). Paszabnak vannak olyan részei, amelyek szegregált jelleget mutatnak. Főként a Bessenyei telepen, a Bessenyei utcán, a Dózsa utcán, a Hunyadi utcán, a Táncsics utcán és a Petőfi utcán találkozhatunk ilyen élethelyzetekkel. A központtól ezek 200-1000 m-re találhatóak. A település részeként, de annak szélső részén találhatóak. A szegregációs részen sokgyermekes családok élnek, ahol a nők általában háztartásbeliek, vagy közmunka programban, esetleg olykor napszámban dolgoznak. A férfiak jellemzően közfoglalkoztatottak vagy alkalmi munkavállalásból keresik a kenyerüket. Ezeknek a családoknak így nincs hónapról hónapra kalkulálható, rendszeres bevétele, tervezniük is nehéz máról a holnapra. A mindennapi megélhetésért, élelemért, téli időszakban pedig a fűtés biztosításáért küzdenek, egy komfortosabb, élhetőbb otthon megvalósításáig már anyagi korlátok miatt nem jutnak el. A szegregált területek nagysága nem változik, de a település többi részére történő betelepedés miatt, a falu egyéb részein is megjelennek a szegregátumhoz hasonló körülményeket mutató ingatlanok.

1.4 Az önkormányzat perspektívája és szerepvállalási készsége a programban (fél oldal)

A fejezet tartalma

Együttműködő, nem együttműködő, mennyire támogatja a településen belüli mobilizációt (szegregátumból kifelé, ha releváns) illetve a településről történő kifelé mobilizáció blokkolásához fűződik-e valamilyen érdeke? (pl. gyerekszám csökkenése a helyi intézmények működése miatt kockázatos, településüzemeltetéshez kapcsolódó közmunka, egyéb függőségi rendszerek)

1.4.1. Önkormányzat hozzáállása

- FeTe: A település és a polgármester nagyon támogató. mindenben segíti a Baptista Szeretetszolgálat munkáját. Állandó Jelenlét Pontnak tartós bérleti jogviszonyban felajánlottak egy önkormányzati ingatlant.
- bérlakásállomány fejlesztés: Jelenleg nincs ilyen jellegű kezdeményezés településen, de a vezetés ezen a téren is támogató. **Véleményük szerint a bérlakásprogram a több generációs, zsúfolt lakásokra lenne kedvező hatással. Az önkormányzat a bérlakás programot segítené, tapasztalataival, tanácsaival.**
- Nagyon támogatná a községben élő fiatalok otthonteremtését.

A fejezet fő következtetései

Következtetések az önkormányzat együttműködési készségét illetően:

- a bérlakásfejlesztéseket az önkormányzat alapvetően elutasítja;
- a bérlakásfejlesztésekkel szemben erős fenntartásai vannak (mivel eredendően konfliktusforrást lát benne), de ha kontrollálhatja, hogy hol és kik számára valósul meg, illetve a település egésze számára is látja az előnyét, akkor esetleg érdekeltté tehető benne;
- **a bérlakásfejlesztéseket támogatja, a lakáskörülmények javításának és a településfejlesztésnek az eszközét látja benne.**

2 A lakosság helyzete (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

Foglalkoztatottság és jövedelmek szintje a célcsoport tekintetében: milyen típusú munkákat végeznek (közfoglalkoztatottság, alkalmi/idegymunkák, hetelés, stb.), milyen jövedelemért, ezekben körülbelül hány fő érintett. Legfőbb szociális problémák (élethelyzetek, devianciák, eladósodottság, uzsora, perspektívák, mely szolgáltatásokhoz nem férnek hozzá, nem megfelelő minőségű szolgáltatások). Családok szociális helyzetük szerinti besorolása.

2.1 Foglalkoztatottság

2.1.1. Közfoglalkoztatás

Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma:

	2013. év	2014. év	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2022 01 - 2. hó
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása	24	63	67	105	91	86	91	79	60	66
Országos közfoglalkoztatási	26	26	36	38	28	18	11	8	8	8

program támogatása										
Járási startmunka mintaprogram támogatása összesen	36	30	67	69	46	76	85	58	53	54
-- Mezőgazdaság	13	18	19	21	20	32	31	30	30	31
-- Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	-	-	-	21	6	0	23	6	0	-
-- Szociális jellegű program	23	12	48	27	20	43	31	22	23	23
-- Egyéb startmunka mintaprogram	-	-	-	-	-	-	-	0	0	-
-- Magas hozzáadott értékű program	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mindösszesen	86	119	170	212	165	179	187	145	121	128
Közfoglalkoztatási mutató	10,11%	13,93%	20,08%	24,69%	19,65%	22,44%	23,45%	18,32%	15,04%	15,90%
Ellátásban nem részesülő álláskereső száma zárónapon	92	83	70	55	56	45	52	66	59	100
Álláskeresői ellátásban részesülő álláskereső száma zárónapon	10	5	8	13	17	13	12	26	19	34
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő álláskereső száma zárónapon	150	128	112	94	89	64	42	53	72	160
Regisztrált álláskereső száma zárónapon	251	216	190	161	163	122	106	145	149	294
-- Ebből tartós álláskereső	129	81	50	44	30	39	31	32	60	146
Nyilvántartott álláskereső relatív mutatója	29,51%	25,30%	22,47%	18,81%	19,42%	15,30%	13,28%	18,22%	18,58%	36,57%
Munkavállalási korú (15-64 éves) népesség száma	852	855	845	858	838	799	798	793	804	804

A települési szociális diagnózis adatai némileg ellentmondanak a hivatalos BM statisztikáknak (kozfoglalkoztatas.bm.hu), de nagyságrendileg megegyezik azzal. A szociális diagnózis szerint a felmérés évében közfoglalkoztatás keretében 110 főnek tudnak munkalehetőséget biztosítani teljes munkaidőben. Az előző évekhez képest a közfoglalkoztatásba bevont személyek száma 10%-kal csökkent. Az átlagos foglalkoztatási időszak 6 hónap. A polgármester véleménye szerint a településen élő nem regisztrált álláskereső, munkanélküliek száma 5 fő. Országos közfoglalkoztatási programban 10 fő, míg a mintaprogram támogatása keretében szintén 10 fő dolgozik.¹¹

A település **közfoglalkoztatási mutatója** (amely a közfoglalkoztatás, mint aktív munkaerőpiaci eszköz súlyát mutatja meg, a közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszámának aránya a munkavállaló korú népességhez viszonyítva) 2020-ig nagyon súlyos problémát jelez a munkaerőpiacon. Ez ugyan javult az utóbbi másfél évben, de még így is jelentős ez az arány. Amennyiben ehhez hozzávesszük a **nyilvántartott álláskereső relatív mutatóját** (a mutató megadja a nyilvántartott álláskereső arányát a munkavállaló korú népességszámhoz viszonyítva az adott területi egységre vetítve), akkor jól látszik, hogy **Paszab aktív korú lakosságának fele nem képes elhelyezkedni a nyílt munkaerőpiacon** annak ellenére sem, hogy a térség nagy foglalkoztatói buszjáratokat biztosítanak a munkába

¹¹ Települési Szociális Diagnózis

állás megkönnyítésére. **A nyílt munkaerőpiacról kiilleszkedett népesség negyede nem részesül ellátásban, több, mint harmada tartós munkanélküli.**

Az Ibrányi járásban 2020. decemberében összesen 1188 fő, ebből Paszab településen 143 fő 18-64 év közötti regisztrált álláskereső volt a nyilvántartásuk szerint. Ha a paszabi felnőtt lakosság 1350 fős lélekszámát vesszük alapul, a munkanélküliség a lakosság 10,6%-át érinti. A 2020. decemberi adatok alapján a 143 fő regisztrált álláskereső közül 64-en kaptak foglalkoztatást helyettesítő támogatást, 55 fő pedig nem részesült ellátásban.

A foglalkoztatási osztály véleménye szerint a paszabi lakosok elhelyezkedését és tartós munkavállalását megnehezíti a mobilitás korlátozottsága, a szakképzettség hiánya és egészségügyi problémák.

2.1.2. Elsődleges munkaerőpiaci helyzet

A településen 10 mezőgazdasági jellegű vállalkozás működik, akik állandó foglalkoztatott nélkül működnek, a szezonális időszakban alkalmi munkavállalókat fogadnak.

A munkaviszonyban álló paszabi lakosok a közeli nagyobb településeken lévő gyárakba járnak dolgozni, pontosabban a céges buszok szállítják őket. Ilyen nagyobb gyárak Nyírbátorban a Coloplast, a DIEHL, az MSK, Nyíregyházán a LEGO és a Hübner- H, valamint újonnan megjelentek foglalkoztatóként Debrecenben a BMW autógyár építéséhez munkásokat toborzó építőipari cégek

2.2 elérhető szociális és egészségügyi szolgáltatások

Paszabon rendelkeznek általános iskolával, óvodával, bölcsődével, orvosi rendelővel, védőnői szolgálattal. A település infrastrukturális hálózata is jelentős mértékben fejlődött az elmúlt évek során, hiszen van vezetékes telefonhálózat, internethálózat, kábeltelevíziós hálózat. A települési önkormányzat az elmúlt évek során arra törekedett, hogy az infrastrukturális fejlesztés mellett a közintézmények a mai kor igényeinek megfelelő színvonalú szolgáltatást tudjanak nyújtani. Ennek érdekében folyamatosan figyelemmel kísérik a pályázati lehetőségeket¹².

Az orvosi ellátást a településen 1 fő vállalkozó háziorvos végzi. Az orvosi rendelő és védőnői szolgálat akadálymentességi feltételeknek megfelel. Új intézmény létesült a településen a 3 év alatti gyermekek ellátására 2019. július 1. nappal. A Paszabi Mesekert Bölcsőde intézményi keretek között biztosítja a munkába visszaállni kívánó szülők 3 év alatti gyermekeinek napközbeni ellátását. Felújításra került a Polgármesteri Hivatal épülete, a Mandula Néni Óvodájának épülete bővítésre került egy csoportszobával és kiszolgáló helyiségekkel, valamint bővítésre került a Védőnői Szolgáltatnak helyet adó épület is

¹² HEP

2018/2019 években. Ezekben az épületeken a pályázati kereteken belül energiahatékonysági beruházások is megvalósultak¹³.

2.2.1. Családsegítő és gyermekjóléti szolgálat

Paszab község Ibrány Város és Térsége Gyermekjóléti Szolgálat és Családsegítő Szolgálat Család- és Gyermekjóléti Központoz tartozik. A központ munkatársai túlterheltek, ellátási területe Paszabon és Ibrányon kívül még Tiszatelek, Nagyhalász, Buj, Tiszabercel, Gávavencsellő és Balsa. Az intézmény a családsegítő és gyermekjóléti ellátáson felül más szociális alapellátást nem nyújt.

A családsegítő és gyermekjóléti központban 1 fő intézményvezető, 4 fő családsegítő, 3 fő esetmenedzser/tanácsadó, 1 fő pszichológiai tanácsadó, 1 fő jogász, 1 fő szociális diagnózis készítő és 3 fő óvodai és iskolai szociális segítő munkatárs dolgozik. Mindannyian teljes állásban végzik munkájukat és 1 fő óvodai és iskolai szociális segítő munkatárson kívül mindenki rendelkezik szakképzettséggel.

A 18 éven aluliak között 100 hátrányos helyzetű, 250 halmozottan hátrányos helyzetű, 265 részesül rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben. Egyetlen gyerek sincs jelenleg állami gondoskodásban, a veszélyeztetett gyermekek száma 350, a védelembe vettek száma pedig 5. Jelenleg a településen 1 olyan család van, ahol apa büntetés- végrehajtási intézetben van, 5 kiskorú gyermeket nevel egyedül anya¹⁴.

- védelembe vett gyermekek száma 5 fő volt 2020-ban
- családból kiemelt gyerekek száma jelenleg 9 fő volt 2020-ban¹⁵

A gyermekjóléti szolgálat által 2020-ban érintett gyermekek közül 40 fő volt alapellátásban gondozott, a gyermekvédelmi jelzések száma 23 db volt, a jelzéssel érintett gyermekek száma szintén 23 fő. A családsegítő szerint ez a 23 család a leginkább problémás a településen, velük leginkább magatartási probléma, lopás és igazolatlan hiányzás miatt került kapcsolatba.

2.3 Szociális problémák:

A családsegítő szerint Paszabon az emberek jövedelemszerzési lehetőségei szűkösek, a legtöbben közfoglalkoztatásból és napszámból élnek, néhányan eljárnak dolgozni. Az anyagi nehézségek miatt alkalmanként megélhetési lopás is előfordul.

A családsegítő véleménye szerint Paszabon nagymértékben jellemző a korai gyermekvállalás, kisebb mértékben az uzsora és az alkoholfogyasztás, egyáltalán nem jellemző a prostitúció, az emberkereskedelem és a kábítószerfogyasztás.¹⁶

¹³ HEP

¹⁴ A vezetői interjú idejére az anya elhagyta a gyermekeit, akik azonnali hatállyal átmeneti nevelésbe kerültek.

¹⁵ Település Szociális diagnózis

Problémák.

- szülők motivátlansága a gyermeknevelésre
- érzelmi elhanyagoltság
- szülői kompetencia hiánya
- óvodai iskolai nagyfokú hiányzás
- középiskolai lemorzsolódás
- munkanélküliség (lehetőség lenne, de motiváció nincs)
- alkoholizmus

A fejezet következtetései

Családtípus	Családok száma
<u>Teljes nyomorban élő családok:</u> hosszabb távon is intenzív segítségre szoruló, alapvetően nincs munkaképes tagja a családnak, a család súlyos problémákkal küzd, tartós betegség/szenvedély-/mentális betegség jelen van. Teljes nyomorban élő család, akár magasfokú eladósodottság is jellemzi a családot. Ha van gyermek a családban, szülői kompetencia súlyosabb hiánya jelenik meg.	2
<u>Minimális öfenntartó képességgel rendelkező családok:</u> megélhetési gondokkal küzdő család, de van olyan tagja, aki valamilyen szintű munkát végez, akár alkalmi/idénymunkát, akár közfoglalkoztatásban vesz részt. A gyerekekről alapvetően gondoskodnak. Fejleszhető a család munkaerőpiaci részvétele.	60
<u>Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok:</u> viszonylag rendszeres munkával és jövedelemmel rendelkező család, ami nem feltétlenül jelent bejelentett munkából származik. Kiegyensúlyozottabb, rendszeres életvitellel rendelkeznek. Gyermeknevelési kompetenciáik viszonylag jók. Munkaerőpiaci részvétel fejlesztésére itt is szükség lehet.	50

3 A lakásállomány helyzete (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

Épületek állapota, az életveszélyes, illetve kritikus állapotú házak számossága, aránya a településen, illetve a szegregátum(ok)ban. Tulajdonviszonyok elsősorban a segítségre szoruló családok körében (legális tulajdonviszonyok,

¹⁶ Település Szociális diagnózis

mennyire jellemző albérlet, uzsora bérlet, szívességi lakáshasználat), ezek mértékének becslése. Lakósűrűségi viszonyok vizsgálata (a statisztikai adatok és a valós helyzet összevetése). Üres ingatlanok, illetve megvásárolható ingatlanok (ház, telek) száma (kapcsolódóan az üres ingatlanok tulajdonosi viszonyai, tehermentesek-e, ténylegesen megvásárolhatók-e).

3.1 Közműszolgáltatásba bekapcsolt lakások

Lakások száma (2019)	405
Közüzemi vízhálózatba kapcsolt lakások száma (2019)	336
Közcsatornába bekötött lakások száma (2019)	301
Áramszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	408
Gázszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	174

Ahogy fentebb is írtuk, a statisztikai adatokhoz képest a település vezetői magasabb bekötési arányokról adtak tájékoztatást. A szegregátumban élő családok eladósodásának megelőzését kártyás villanyórák szolgáltatják, ez a megoldás egyre elterjedtebb. A szegregátumban nincs vezetékes gázbekötés, a téli tüzelő megszerzése még a támogatással együtt is nagy nehézségeket okoz.

3.2 Rendezetlen tulajdonviszonyok

Erről nincsen információ, de a települési helyzet, és főleg a szegregátum állapota alapján feltételezhető, hogy jelen van, és sok családot érint.

3.1 Szívességi lakáshasználat

Szívességi lakáshasználatról négy esetet jelzett a Baptista Szeretetszolgálat, ugyanakkor a település vezetői nagyobb mértékűnek becslik a jelenséget, és részben erre alapozzák a véleményüket, hogy a település tényleges lakosság száma jó 100 fővel magasabb, mint a bejelentett lakosok alapján kimutatott statisztika.

3.2 Lakások túlzúsúfoltsága

Lakosság szám (2011)	1186
Lakásszám (2011)	405
Lakosság száma szegregációval veszélyeztetett területen és	254

szegregátumban együtt (2011)	
Lakásszám szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	107

Az adatok alapján az az átlagos kép rajzolódik ki, hogy nincs zsúfoltság a lakásokban, még a szegregátum területén sem. Ugyanakkor a helyi szakemberek és a településvezetés beszámolóí alapján egyértelműsödik, hogy komoly nagyságrendben élnek olyan családok Paszabon, akik nem megfelelő körülmények között, zsúfoltságban élnek. Konkrét számot nem adtak meg, de a szegregátumban élő családok nagy részére jellemzőnek érzik ezt.

3.5 Eladó ingatlanok száma

20-30 eladó ingatlan van jelenleg Paszabon – egy ehhez hasonló volumen általános az utóbbi években –, ezek egy része, úgy 4-5 db jelentősebb felújítást igényelne.

A fejezet célja, fő következtetései

Lakástípusok (a lakott lakások tekintetében):	Lakások száma
életveszélyes házak	2
jelenleg nem életveszélyes, de kritikus állapotú házak, amelyeket nem érdemes felújítani	10
nem életveszélyes, de rossz állapotú házak, amelyek felújítással még egy időre lakhatóvá tehetőek (kb. 10 év),	25
jobb állagú házak, amiket érdemes modernizálni	50

4 A lakhatási beavatkozási terv

4.1 A lakhatási szegénység fő problémái (1 oldal)

A fejezet tartalma

Legfőbb lakhatási problémák és azok statisztikai adatok és becslések alapján való nagyságrendjének összegzése a szegregációt, a közmű ellátottságot (közmű elérhetősége, közműszolgáltatásokból kikapcsolt lakások), a lakásállomány javítását, a tulajdonviszonyok rendezetlenségét, az eladósodottság problémáit is érintve.

4.1.1. A település pozíciója, a népesség számára és összetételére vonatkozó trendek:

A település jó földrajzi pozícióban van, erős bekötéssel a megyeszékhely felé. Ezt tovább erősítik a gyári buszjáratok, valamint az olyan munkaszervezési megoldások, melyek révén a helyi munkavállalók elérik még Debrecen munkaerőpiacát is.

A település közoktatása minőségi, vonzó, a környező településekről is behordják ide a gyerekeket. A gyermekvédelmi terület alulműködésére utaló jelek látszanak.

A település fiatalodó, vándorlási egyenlege negatív, a romák becsült aránya 50 százalék körüli, vagy azt meghaladó. Nagy kiterjedésű szegregátum foglalja el Paszab északi peremét (ez jelenleg hivatalosan nem szegregátum), és az itteni életviszonyoknak megfelelő lakókörnyezetben élő roma családok növekvő számban költöznek be a település teljes területére (szórványházak). Ezek egy megkezdődött népcserére első jelei lehetnek.

4.1.2. A szegregáció foka és jellege, a településen belül milyen mobilizációs folyamatok voltak, ehhez a lakhatási programok hogyan járultak hozzá:

A szegregáció nyilvánvalóan súlyosabb fokú, mint a hivatalos adat (ad 1: létezik szegregátum, ad 2: több ingatlan található a területén, ad 3: a szegregátum életformája átlépte a szegregált terület határait, és szórványban megjelent a településen).

A meglévő munkaerő-piaci mobilizációs folyamatok – a környező multinacionális vállalatok gyárai, a munkásbuszok – kétarcúak: erőteljesen hatnak Paszab megfelelő végzettséggel és munkamotivációval rendelkező aktív korú lakosságára, és lényegében semmilyen módon nem hatnak a végzettséget és munkamotivációt, de méginkább a megfelelő munkalkalmasságot nélkülöző rétegre (akik jellemzően a szegregátum lakói). A közfoglalkoztatottak egészen magas száma megerősíti ezt a képet.

Lakhatási célú mobilitás jelen van a településen – nagy arányú a be- és az elvándorlás is -, de ennek a spontán mobilitásnak az egyenlege negatív, illetve feltételezhetően etnikailag szelektált. Tudatos lakhatási mobilizáció – EFOP komplex telepprogram, korábbi telepprogram a (TÁMOP 5.3.6, illetve 2010 előtti Szociális és Munkaügyi Minisztérium telep felszámolási programja) – nem zajlott Paszabon. Így erről nem rendelkeznek tapasztalatokkal sem.

4.1.3. A közművek elérhetőségének és tényleges használatának mértéke a településen, illetve a szegregátumokban:

Az alapvető közművek (víz, áram) közel 100 százalékban elérhető. A szegregátum területén elterjedt a kártyás mérőóra. Vezetékes gáz a nem szegregált részeken van.

4.1.4. A jellemző lakhatási jogcímek települési szinten és külön a szegregátumokban: saját tulajdonú, magánbérleti (különös tekintettel a szerződés nélküli és uzsora bérletekre), önkormányzati bérleti jogviszonyban élő családok, illetve a szívességi lakáshasználók köre:

Erre nincs pontos adat, illetve a becslések is eltérő nagyságrendűek. Szívességi lakáshasználatról négy esetet jelzett a Baptista Szeretetszolgálat, ugyanakkor a település vezetői nagyobb mértékűnek becslik a jelenséget, és részben erre alapozzák a véleményüket, hogy a település tényleges lakosság száma jó 100 fővel magasabb, mint a bejelentett lakosok alapján kimutatott statisztika.

4.1.5. A túlzúsúfoltság problémájának mértéke:

Az adatok alapján az az átlagos kép rajzolódik ki, hogy nincs zsúfoltság a lakásokban, még a szegregátum területén sem. Ugyanakkor a helyi szakemberek és a településvezetés beszámolóí alapján egyértelműsödik, hogy komoly nagyságrendben élnek olyan családok Paszabon, akik nem megfelelő körülmények között, zsúfoltságban élnek. Konkrét számot nem adtak meg, de a szegregátumban élő családok nagy részére jellemzőnek érzik ezt.

4.1.6. Az eladósodottság mértéke a célcsoport családjainak körében:

Pontos adatokkal nem rendelkezünk, még becslések sincsenek. Annyi információ áll rendelkezésünkre, hogy a település vezetése tud ilyen helyzetekről.

- lakhatási költségek: a szegregátumban élők egy részének adóssága származott ebből, jelenleg védett fogyasztóként kártyás áramvételezési lehetőséggel tudnak élni.
- különböző hitelfelvetelek: a település vezetőségének tudomása van róla.
- magánszemélyektől felvett kölcsönök: a település vezetőségének tudomása van róla.
- uzsorában érintett családok körének nagyságrendje: van, de úgy tudni, hogy csak kisebb mértékben.
- teljesen eladósodott (adósságcsapdában) lévő családok nagyságrendje: jelen van a probléma, nincs adat és becslés a mértékéről.

4.1.7. A lakóépületek fizikai állagával kapcsolatos problémák megjelenésének mértéke: életveszélyes és kritikus állapotban lévő lakóépületek nagyságrendje.

Kevés ilyen van, a Baptista Szeretetszolgálat adatközlése szerint 2 életveszélyes és 10 kritikus állapotú lakóingatlan van a településen.

4.1.8. Eladó ingatlanok nagyságrendje a településen, mennyi ingatlanvétel történt és van folyamatban a FETE program számára

Az eladó ingatlanok nagyságrendileg 20-30 db. A FeTe program jelenleg még nem vásárolt, a Jelenlét Pont is az önkormányzattól bérelt ingatlanban valósult meg.

Család-lakáshelyzet mátrix: elsősorban a segítségre szoruló családokra koncentrálva

Családtípusok Lakástípusok	Teljes nyomorban élő családok	Minimális önfenntartási képességgel rendelkező családok	Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok	Adott lakástípusban a család helyzete szerint beazonosított családok száma összesen	Az adott lakástípusba tartozó családok száma összesen
azonnali életveszélyt jelentő	*			2	

lakás					
rossz lakásállag, még nem életveszély, de nem érdemes rajta semmit csinálni				10	
nagyon rossz állagú, de valami felújítással még egy ideig lakhatóvá tehető (5-10 év)				25	
olyan lakás, amit érdemes felújítani, modernizálni				50	
Adott családtípusban a lakhatási helyzet szerint beazonosított családok száma összesen	2	60	50		
Az adott családtípusba tartozó családok száma összesen					

***A mátrixhoz részletező információval nem rendelkezünk. A helyi szakemberek megtudták becsülni, hogy a családok, illetve a lakások milyen szubjektív kategóriákba sorolhatók, de arra nem vállalkoztak, hogy ez a két szubjektív kategorizálást egymáshoz képest is megbecsüljék. Természetesen joggal feltételezhető, hogy az életveszélyes házakban élnek a teljes nyomorban élőknek kategorizáltak, és a kritikus állapotú házakban minimális önfenntartási képességűnek jellemzett családokat találunk, ám a diagnózis és beavatkozási terv készítői nem érzik jogosultnak magukat arra, hogy ezt a feltételezést a mátrixban rögzítsék.**

4.2 Fő beavatkozási irányok kijelölése és prioritizálási szintek leírása (2 oldal)

A fejezet a feltárt problémák mentén megfogalmazza a lakhatási szegénységet enyhítő beavatkozások körét és a szükségletek alapján mutató nagyságrendjét függetlenül attól, hogy jelenleg melyik beavatkozáshoz milyen szintű forrás áll rendelkezésre. A beavatkozások tehát diagnózis alapúak és nem csak az RRF által lehetővé tett intézkedésekre koncentrálnak, hanem mindazokra, amelyek a helyi szükségletfeltárás alapján elengedhetetlennek mutatkoznak a lakhatási problémák csökkentése érdekében. A beavatkozások kialakításánál érvényesíteni kell a beavatkozások egymásra épülésének szemléletét, tehát meg kell fogalmazni azokat a szoft programokat is, melyek a megalapozzák a lakhatás fizikai körülményeit javító beruházásokat.

4.2.1. Adósságkezelés elindítása

Jelenleg még nem indult el az adósságkezelési szolgáltatás, de a település ismeretében erre nagy szükség lenne.

4.2.2. Háztartásgazdálkodást, pénzbeosztás tudatosságát javító programok, melyek megalapozzák a magasabb szintű lakhatási költségek rendszeres fizetését.

A munkanélküliek nagy száma, ezen belül a tartós és az ellátatlan munkanélküliek magas aránya, az adósságok jövedelemcsökkentő hatása és az ebből fakadó munkaerőpiaci-perifériára való kényszerülés miatt ez a terület kiemelten fontos a településen. Ugyanakkor rendkívül ellentmondásos is: hiába létezik az a logika, hogy az adósságot rendezni kell, mert a rendezetlen adósság csak növekszik, ha ez a logika másképpen hat a mélyszegénységben élőkre, akik számára az adósság csak egy gátló tényező a sok közül, míg a munkajövedelem letiltása egy közvetlenül megélt, azonnali *büntetés* annak, hogy legálisan vállalnak munkát. Azaz számukra nem az adósság a probléma, hanem a letiltás, amely szorosan kapcsolódik a nyílt munkaerőpiachoz. A pénzügyi tudatosságra való képzésnek ezzel a komplexummal kell valamit kezdenie.

4.2.3. Tulajdonviszonyok rendezése:

Nincs adat, sem helyi becslés a rendezetlen tulajdonviszonyokról. Annak feltételezése, hogy a szegregátumban élőkrol begyűjtött információk alapján valószínűsíthető ennek jelenléte, a diagnózis és beavatkozási terv készítőitől ered, ennek megfelelően fenntartásokkal érdemes kezelni.

Mindenképpen szükséges erről a tényezőről pontosabb és a lehető legkonkrétabb információt begyűjtenie a települési program megvalósítóinak.

4.2.4. Magántulajdonú lakások felújításának segítésére kialakított program

Az önkormányzat rendelkezik már ezt érintő tapasztalatokkal (fürdőszobafelújítási projekt). Ezt beépítve érdemes kialakítani ezt a programelemet. Indokoltsága jelentős: a helyi szakemberek 25 ingatlant ítélnék felújíthatónak, további 50 ingatlant modernizálhatónak.

4.2.5. Krízislakás létrehozása

A település jellemző lakhatási problémájának a túlzásfolttságot határozták meg, illetve a fiatalok új lakáshoz jutási lehetőségének növelését jelölték meg célul. Ezekre a krízislakhatás nem adekvát válasz. A két életveszélyes ingatlan kiváltására sem a rövid terminusú krízislakhatás a megfelelő válasz. A diagnózis alapján nem látszik indokoltnak a krízislakhatás biztosítása Paszabon – természetesen ezt a véleményt a nagy helyismerettel rendelkező Jelenlét munkatársak és a Baptista Szeretetszolgálat szakértői felülbírálnak.

4.2.6. Bérlakásfejlesztés jobb minőségű lakhatási lehetőségek létrehozása érdekében az RRF program keretében.

Az önkormányzat pozitív hozzáállása és a feltárt szükségletek fényében közösségi bérlakásprogramra akár egy 10 ingatlant felölelő állománnyal is lehetne reagálni. Fontos, hogy a program a település helyi szükségleteire a lehető legpontosabb választ adja: azaz ennek nem szabad telepfelszámolási programként megvalósulnia, hanem részben (akár 50 százalékban is) a magasabb végeztéssel rendelkező, helybéli fiatalok letelepedését, helyben maradását kell támogatni a Felzárkózó Települések program szellemében (amely a teljes települést célozza, és nem annak egy részét).

Az ilyen mértékű bérlakásfejlesztés természetesen jelentős kockázatokat is tartalmaz, amelyet különösen érzékenyvé tesz feltételezhetően megkezdődött népességcsere. Maximális hatásokra megépített és működtetett szociális és közösségi munka nélkül elképzelhetetlen, hogy egy ilyen jellegű fejlesztés sikeres lesz.

4.3 Bérlakásfejlesztés beavatkozási terve (3-4 oldal)

Ez a fejezet már „csak” a bérlakásprogramra fókuszál és annak nagyságrendjének, céljainak és célcsoportjainak, illetve javasolt megoldási modelljének konkretizálását szolgálja. A fejlesztések nagyságrendjét a feltárt szükségletekből kiindulva kell meghatározni. A szükséglet alapján meghatározott fejlesztések nagyságrendjét a Kézikönyvben meghatározott szempontok szerint lehet korrigálni.

4.3.1. A bérlakásfejlesztés nagyságrendjét módosító tényezők a települési diagnózis alapján, mutatókkal

A táblázat vonatkozó részei **sárga színnel** kiemelve. Egyes szempontok az adatok alapján nem megítélhetők.

	Bérlakásfejlesztés nagyságrendjét növelő irányba ható tényezők	Bérlakásfejlesztés nagyságrendjét csökkentő irányba ható tényezők	
település közlekedési összeköttetései	amennyiben az összeköttetések erősek , a munkahelyekre ingázást lehetővé teszik, és az	amennyiben az összeköttetések gyengék és költségesek , mind a közúti, mind a közösségi	(1) elingázók relatív aránya a helyben foglalkoztathatókhoz képest

	elingázás távolsága életszerű	közlekedési viszonylatban, a munkahelyekre ingázást nem teszik lehetővé	(2) ingázás napi távolsága és ráfordított idő
helyi gazdaság fejlesztését szolgáló beruházások megléte	amennyiben foglalkoztatás bővülését szolgálja az addig csak köz munkában keresők köréhez képest	amennyiben nem módosul érdemben a csak köz munkában elhelyezhető aktív korúak aránya	(1) az ezekben a beruházásokban létrejött munkahelyek aránya (2) beruházások hozzájárulása a köz munkában foglalkoztatottak csökkenéséhez
helyben elérhető eladó és felújítható ingatlanok köre	amennyiben az elérhető lakások gazdaságosan felújíthatók a helyi lakáspiaci viszonyok között	amennyiben kevés vagy nincs elérhető és / vagy gazdaságosan felújítható lakás a helyi lakáspiaci viszonyok között	(1) megvásárolható és felújítható lakások száma (a települési kvótához képest)
közműinfrastruktúra	amennyiben a terület közművesített és az adott ingatlan esetén rendelkezésre áll a rácsatlakozási lehetőség	amennyiben a vízi-közmű hálózatra való rácsatlakozás nem lehetséges , új építés esetén pedig nem elérhető a csatornahálózat	(1) vízi-közműhálózat kiépítettsége a településen a potenciálisan fejleszthető településrészen, telken
megvásárlandó ingatlanok tulajdonviszonyai	amennyiben tiszta vagy alacsony költséggel tisztázhatók a jogviszonyok	terhelt és sok tulajdonos által birtokolt ingatlanok	(1) TAKARNET adatok
uzsora	főképp a lakhatási helyzetekben lecsapódó kevés uzsora	a településen elterjedt uzsora, szerteágazó függőségi helyzetek	(1) helyben informálisan bérbeadott lakások aránya (2) kiterjedt uzsorával foglalkozó családok jelenléte
iskola, szociális szolgáltatások elérhetősége	a helyben elérhető szolgáltatások köre a gyermekes, munkaképes korú szülővel rendelkező családok jóllétét szolgálja	a gyermekes, munkaképes korú szülővel rendelkező családok jóllétéhez szükséges szolgáltatások hiányoznak	(1) óvodai férőhelyek száma (2) iskolai férőhelyek száma (3) betöltött háziorvosi / gyerekorvosi praxis
szegregátumok relatív mérete a településen	kis szegregátum(ok), a településközpont nem szegregátum	egységesen hanyatló, többségében nyomorúságos élethelyzetek a telepeken, növekedő mértékben	(1) szegregátum lakosságának relatív mérete és növekedése a település egészének lakosságához képest

4.3.2. A bérlakásfejlesztés településhatárokon kívülre történő mobilizálási céljának nagyságrendjét módosító tényezők a települési diagnózis alapján, mutatókkal

	Mobilizálás nagyságrendjét növelő irányba ható tényezők	Mobilizálás nagyságrendjét csökkentő irányba ható tényezők	
településvezetés érdekelt a lakosság megtartásában	amennyiben nincs minőségi szolgáltatást nyújtó intézmény	amennyiben a köznevelési intézmény minőségi szolgáltatást nyújt	(1) szabad férőhelyek aránya (2) jobb módúak elhordják a gyermeküket
konfliktusok a küldő és befogadó települések között (családi szint)	amennyiben kiegyensúlyozott a viszony	adott településről érkezőkkel szemben nagyok az előítéletek	(1) bevett költözési irányok a településről
ellenállás a fogadó	amennyiben alacsony az	amennyiben erős az	(1) az adott településre

településeken a roma családok ellen	előítéletesség	elutasítás és a diszkrimináció	<i>átköltözők tapasztalata (2) visszaáramlás konfliktusok miatt</i>
szegregátumok potenciális áthelyeződése a fogadó településen	amennyiben az átköltözések nem hoznak létre gócpontot , nem nő számottevően a szegregáció	a fogadó területen magas és jelentősen nő a hátrányos helyzetű lakosság aránya a településhez képest	(1) telepek / szegregátumok mérete és méretének alakulása a fogadó településen
van-e a közelben térségi növekedési centrum	amennyiben át lehet költözni a helyi növekedési centrumba	amennyiben nincs ilyen centrum és messzebb nehéz mobilizálni a családokat	(1) járásközpont vagy funkcionális településcsoport foglalkoztatási helyzetének alakulása (2) távolabbi centrumokban a költözés nem jellemző a településről
a családok egymás segítő kapcsolatrendszerétől való függőség	amennyiben az informális támogató hálózat életben tartása mellett tud költözni, vagy nincs szükség folyamatos támogatásra az élet minden területén	amennyiben csak az informális támogató hálózat életben tartása és folyamatos szociális támogatás mellett boldogul a család	(1) családsegítésbe (nem) bevont családok köre és állapota
céltelepülés árszínvonala	amennyiben a céltelepülési lakások gazdaságosabban újíthatók fel a célterületi lakáspiaci viszonyokhoz képest	amennyiben megfizethetetlen az árkülönbség	(1) megvásárolható és felújítható lakások száma (2) árkülönbség mértéke

4.3.3. A bérlakásfejlesztések alapvetően három típusú modellt követhetnek a családok mobilizációja szempontjából:

A ténylegesen megvalósítható bérlakásfejlesztések megbecslése:

1. Krízislakások biztosítása:

A jelenlegi információk alapján nem valószínűsíthető a krízislakás iránti szükséglet. Ugyanakkor a településen élő nehéz helyzetű családok kifejezetten magas aránya arra utal, hogy ilyen krízishelyzet előfordulhat, amelyet erős és megalapozott szociális munka keretében rövid távú lakhatási lehetőség biztosításával lehetne megoldani.

2. Bérlakásfejlesztések

A településen akár 10 lakás is rendszerbe állítható lenne. Fontos szempont Paszabon, hogy ez a program a teljes lakosság (pl megfelelő végzettséggel rendelkező fiatalok) számára nyitott legyen, ne csak a szegregátumban élő nehéz élethelyezetek javítását célozza. Ellenkező esetben megnő annak a rizikója, hogy a rosszul célzott bérlakásprogram felerősíti a településen felsejlő népességcserét.

3. Más településre való mobilizáció

Jelenleg is erős a spontán mobilizáció, ez azonban nem hagy érdemben nyomot a település jellemző problémáin, talán csak szórványban elterjeszti azokat.

Tekintve a térségben általános előítéletességet, valamint Nyíregyháza jobban-rosszabbul antiszegregációs-deszegregációs programelemeinek többszörösen megerősített kudarcát és negatív tapasztalatait, valószínűleg nagyon komoly negatív következményei lennének egy

Nyíregyháza felé irányuló mobilizálási programnak úgy, hogy jelenleg még munkaerő-piaci mobilitás sem jellemző a célcsoportra (munkacélú bejárás, ingázás), miközben a megfelelő végzettségű és munkára alkalmas helyi aktív korúak jellemzően erős munkaerő-piaci bekapcsolással rendelkeznek a nagy ipari centrumok felé (Debrecenig kiterjesztve a zónát), tehát nyilvánvalóan nem a munkahelyek elérhetőségének akadályozottsága áll a probléma gyökerében.

A cselekvési terv kidolgozásáig az alábbi lépések megtétele szükséges:

- a település egészét érintő közösségi munka, amely tovább erősíti a támogató, befogadó attitűdöket úgy a lakosság, mint a vezetés részéről,
- a tulajdonviszonyok és az eladósodottság pontosabb felmérése, a tulajdonviszonyok tisztázásának megkezdése,
- az öngondoskodásra való képesség felmérése, és objektivitásra törekvő besorolása családonként (családokkal való szociális munka alapján), valamint ennek erőteljes fejlesztése azok körében, akik „kitermelik” pl. a 110 közfoglalkoztatottat egy 1200-1300 fős településen,
- a munkaerő-piaci mobilizáció széles csatornáinak kiépítése és megalapozása a helyi aktív korú népesség körében – ez első sorban nem az utazásról, hanem a munka-alkalmasságról és a laterális készségek fejlesztéséről kell, hogy szóljon,
- a hosszú távú sikerek érdekében vitalizálni kell a helyi gyermekjóléti rendszert, hogy a felnövekvő generáció ne szervesüljön bele szülei tanult tehetetlenségébe, a közfoglalkoztatásba.

Szükséges, hogy a beszerzett információk alapján folyamatosan aktualizálódjanak a családlakhatási mátrix adatai, illetve megkezdődjön annak a felmérése, hogy a beazonosított családok közül ténylegesen kiknek lenne szükség egy ilyen szolgáltatásra, és a szükséglet szenvedők közül ki lehetnek fenntartható módon bevonhatóak a programokba.

Bérlakás beavatkozások tervezését segítő mátrix: igények és lehetőségek szerint kialakítható megoldás típusok

	Településen belül meglévő lakás	Új lakásépítés településen	Mobilizáció (településen kívüli lakás)	Összesen
Lakottan veszi meg a program a család lakását és felújítja (a család benne marad)	2			2
Üres lakást vesz a program				
A létrehozott bérlakásba olyan család költözik, akinek a megszűnt a lakhatása (lebontják,	2	0	0	2

kilakoltatták)				
Túlzsúfolt lakásból szétköltöző család költözik be	2	0	0	2
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, de a program nem veszi meg a lakást	2	0	0	2
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, és a program megveszi a megüresedett lakást	2	0	0	2
Összesen	10	0	0	10

4.4 Opcionális kiegészítő fejezet

Amennyiben a beavatkozási terv megvalósításában fontos további szervezeti együttműködés, vagy olyan, kifejezetten a településre jellemző kockázatok társulnak hozzá, amelyeket a fenti tematikus fejezetekben nem lehetett körbejárni azt ebben a kiegészítő fejezetben lehet megtenni.